
Pohjoinen ulottuvuus: Pohjoinen talous – Suomen talouskasvun veturi tulevaisuudessa

Seminaariraportti 13.3.2012

Kari Synberg
RD Aluekehitys Oy

Alkusanat

Filosofian tohtori **Kari Synberg** on laatinut tämän seminaarimuistion. Kari Synberg on toiminut aiemmin ulkoministeriön palveluksessa Murmanskin konsulina (tuolloin Vuorinen-nimellä) ja tuntee erityisen hyvin Murmanskin alueen. Hän on asunut myös Moskovassa ja Pietarissa ulkoministeriön palveluksessa ollessaan.

Kari Synberg on väitellyt Venäjän sisäisestä muuttoliikkeestä, yhtenä tutkimuksen kohdealueena Murmanskin alue. Toimiessani Synbergin kanssa samassa Venäjä-tutkimusryhmässä neljä vuotta, saatoin todeta, että hän omaa paljon ”pohjoista luottamusta”, kykyä tulla toimeen venäläisten kanssa, ja on siten hyvä ja suositeltava potentiaalinen resurssi mm. Koillisväylään liittyvissä teemoissa. Kari Synbergin osaaminen on käytettävissä mm. RD Aluekehityksen hankkeissa.

Esitän kiitokset Kari Synbergille helposti hyödynnettävissä olevasta seminaarimuistiosta. - Seminaarimuistio on vapaasti seminaarin osanottajien käytettävissä¹. On kuitenkin toivottavaa, että sen antaessa ajatuksia ja sitä hyödynnettäessä lähteeseen viitataan asianmukaisesti.

Yhteistyöterveisin

Yrjö Myllylä, YTT
Toimitusjohtaja

RD Aluekehitys Oy
www.rdmarketinfo.net

¹ Ellei seminaarimuistioon tule huomautuksia siinä mainituilta alustajilta tai puheenvuoron käyttäjiltä.

Seminaarimuistio

Huomioita seminaarista

Pohjoinen ulottuvuus: Pohjoinen talous – Suomen talouskasvun veturi tulevaisuudessa

Paikka:

- Kiila Business Park, Kiilakiventie 1, 902050 Oulu

Aika:

- 17.2.2012

Järjestäjät:

- Tulevaisuuden Kasvupolut Oy, <http://www.kasvupolut.fi/>
- RD Aluekehitys Oy, <http://www.rdmarketinfo.net>
- China Tekway Oy Ltd, <http://chinatekway.com>

Liitteet

- Seminaarikutsu- ja ohjelma
- Osanottajaluettelo
- Kalevan artikkeli 18.2.2012: *“Pohjoisesta kasvun keskus”*

Yleistä

Ouluun oli 17.2.2012 kerääntynyt vaikutusvaltainen asiantuntijajoukko, joka koostui yrittäjistä, tutkijoista ja virkamiesten edustajista, keskustelemaan pohjoisten alueiden ja Arktikan merkityksestä ja mahdollisuuksista tulevaisuudessa, sekä ajankohtaisista haasteista. Teeman seminaarin keskeinen sanoma kiteytyy hyvin tohtori Yrjö Myllylän ajatukseen: “ Pohjoista luottamusta hyödyntävä Suomi elää tulevaisuudessa metsän lisäksi yhä selvemmin merestä ja maaperän rikkauksista. Seminaaripaikka Kiila Business Park (<http://www.kiilabusinesspark.fi/>) on Rautaruukin entinen pääkonttori, mutta nykyisin se on monen yrityksen toimipaikka. Seminaarin juontajana toimi Kyösti Karjula, Tulevaisuuden Kasvupolut Oy:stä.

Puheenvuorot

Kyösti Karjula kertoi seminaarin aluksi, että nyt järjestettävä seminaari on jatkoa viime vuonna Vuosaarissa (2.11.2011), Helsingissä järjestetyille seminaarille. Karjulan mukaan seminaarin taustalla on ajatus siitä, että vaikka pohjoisilla alueilla ja Arktikassa on valtaisa luonnonvarapotentiaali, samalla sen hyödyntäminen ja käyttöönotto on vasta alkumetreillä ja haasteita on paljon. Hyvää on kuitenkin se, että asioista ja kysymyksistä keskustellaan paljon.

Jaakko Okkonen (Oulun Kauppakamari, <http://www.oulu.chamber.fi/sivu/fi/>) totesi, että Pohjoisten alueiden mahdollisuuksista puhutaan paljon tänä päivänä. Oleellinen näkökulma on se, että hyödyntämällä pohjoisia luonnonvaroja, samalla hyödynämme omia luonnonvarojamme. Okkonen nosti esille työ- ja elinkeinoministeriön selvitysmies Jarmo Elorannan raportin: *“Investointeja Suomeen. Ehdotus strategiaksi ja toimintaohjelmaksi Suomen houkuttelevuuden lisäämiseksi yritysten investointikohteena”* (https://www.tem.fi/files/32058/9_2012_netti.pdf), jossa on hänen mukaansa tärkeitä ja keskeisiä aloitteita, jotka liittyvät arktisen alueiden tarjoamiin liiketoimintamahdollisuuksiin. Tärkeää on ihmisten sitouttaminen kehityssuunnitelmiin sekä myyntityö ulkomaisten investointien ja pääoman houkuttelemiseksi Suomeen ja kaupan lisääminen. Okkonen kertoi kiinnittäneensä huomiota siihen, kuinka kansainvälisissä arktisia alueita koskevissa keskusteluissa nostetaan esille Norja, Ruotsi ja Venäjä, mutta Suomi jää taka-alalle, huolimatta Suomen maantieteellisestä sijainnista ja Suomen Arktisesta osaamisesta.

Okkonen totesi vielä, että pohjoisilla alueilla on paljon hyödynnettäviä mineraaleja, mutta näiden hyödyntämistä varten tarvitaan paljon energiaa. Hän toi esille Norjan kaasuun liittyviä kysymyksiä, kuten Casscon kaasuputkisuunnitelmat. Keskeistä on myös se, kuljetetaanko kaasua putkia pitkin, vai nesteytetäänkö (LNG) kaasua. Tämä vaikuttaa osaltaan myös kuljetusratkaisuihin. Okkonen totesi myös, että tällä hetkellä erilaisia liikennereittisuunnitelmia on paljon, mutta nyt kuitenkin pitäisi keskittyä muutamaa oleelliseen suunnitelmaan.

Matti Vanhanen (Perheyritysten liitto, <http://www.perheyritystenliitto.fi/>) omassa puheenvuorossaan nosti esille kysymyksiä, jotka liittyivät sekä yleisiin ja yhteisiin intresseihin ja meripolitiikkaan Arktikassa. Vanhasen mukaan Suomessa on merkittävää arktista osaamista, mutta nyt pitäisi ryhtyä voimakkaasti tekemään uusia avauksia liittyen pohjoiseen ulottuvuuteen ja Koillisväylään. Useinkaan Suomea ei nähdä kartalla ja ajatellaan, että meillä ei ole annettavaa arktisissa kysymyksissä, koska meillä ei ole meriyhteyttä. Vanhasen mukaan arktisista alueista puhuttaessa esille nousevat sellaiset sektorit, kuten energia, kaivosala ja matkailu. Tosiasiassa Pohjois-Suomeen tulee tänäkin vuonna merkittäviä investointeja ja 5 % kasvu investoinneissa on mahdollista. Osa näistä investoinneista on paikallisten perheyritysten investointeja. Näissä PK-sektorin investoinneissa korostuvat usein kotiseurakkaus, jatkuvuus ja matkailu. Globaaleilla yrityksillä on suuri merkitys, mutta ne toimivat kansainvälisten talouselämän lainalaisuuksien pohjalta ja siksi niille paikallisuus on kaukainen asia, sillä niillä ei ole siteitä sinne. Tästä esimerkkinä on Nokian Salon tuotantolaitokset. Kansallisesti tärkeää on kuitenkin perheyritysjyys.

Vanhanen nosti Elorannan selvitystyöstä useita Arktikaan liittyviä kysymyksiä, joista tärkeää ovat arktisen liiketoiminnan mahdollisuudet. Kaivostoimintaa ja sen kehittämistä varten tarvitaan energian lisäksi liikenneinfrastruktuuria ja liikennesuunnittelua. Vanhasen mukaan olemme uuden liikennevirran lähellä. Kysymys

on, mikä on uusi liikennereitti Suomelle, se voi olla Murmansk, Kirkkoniemi, Narvik tai joku muu. Tämän kysymyksen ympärillä on yhä enemmän kasvavaa kiinnostusta. Tähän kysymykseen liittyy myös jätti-investointojen tuleminen pohjoisen luonnonvaraympäristöön. Käytännössä tämä merkitsee, että Suomen on rakennettava tarvittava infrastruktuuri ja siksi yhteys Koillisväylään on keskeinen kysymys. Se, mikä linjaus valitaan, ei ole oleellista, mutta kaivosteollisuuden tuotteille tarvitaan tätä yhteyttä, koska se vahvistaa tuotteiden toimintavarmuutta. Itämeri on pieni suurimmille laivoille ja Suomi on ikään kuin ”pussin perällä” tässä mielessä. Siksi Suomi tarvitsee avoimen sataman Suomen ulkopuolelta. Elorannan toimenpide ehdotusten kohdassa 21 esitetään selvitystyön tekemistä vuoden 2012 loppuun mennessä rautatien rakentamista Pohjois-Suomesta (esimerkiksi Kolarista) Jäämerelle (esimerkiksi Norjan Kirkkoniemeen tai Venäjän Murmanskiin) tai muut vaihtoehtoiset ratkaisut pohjoisen ulottuvuuden kehittämiseksi. Nämä ratkaisut tulisi saada lisäksi osaksi EU:n liikennepolitiikkaa.

Vanhasen mukaan PK-yritysten määrä ei ole kasvamassa Suomessa. Tämän lisäksi globaalin kaupankäynnin tulisi kohdistua enemmän riskipitoisiin investointeihin huolimatta siitä, että verotuksellisesti esimerkiksi kiinteistöinvestointien verotus on suhteellisesti ottaen kevyempää Suomessa. Tämä näkyy monissa pilvenpiirtäjien rakennussuunnitelmissa. Vanhanen korosti vielä esitelmässään yritysten verkostoitumisen merkitystä ja toisaalta kielitaidon merkitystä. Englanninkielen nousuun yhteistyökieleksi tulisi yritystoiminnassa kiinnittää erityistä huomiota, vaikka Venäjä-yhteistyössä on venäjänkielellä oma merkityksensä. Puheenvuoronsa lopuksi Vanhanen korosti vielä sitä, että tärkeintä on yleisen tahtotilan määrittely ja kansallisten ratkaisujen tekeminen.

Simo Rundgren (kansanedustaja, www.eduskunta.fi) totesi, että ajattelu Suomessa on muuttumassa, sillä tähän asti pohjoinen on nähty kehitysalueena, kun se aletaan nähdä mahdollisuutena. Norja tosin on panostanut paljon enemmän pohjoisiin alueisiin kuin Suomi. Yrityspuolella on Rundgrenin mukaan oleellista kiinnostus, koska se tulee johtamaan kehitykseen.

Matti Vanhanen sanoi, että matkailu on tärkeää, sillä se tukee paikallista asumista. Suomi voi myös osallistua arktisten alueiden hyödyntämiseen liittyvään tukitoimintaan ja Lappi ja Oulu voivat hyvin nousta kansainvälisten yritysten tukialueiksi. Vanhanen vielä totesi, että Venäjän liikennepolitiikka on poukkoilevaa, jonka johdosta päätöksiä on vaikea tehdä. Pääministerinä toimiessaan Vanhanen kertoi olleensa mukana Saimaan kanavaan liittyvissä neuvotteluissa, joissa oli vaikeutena saada Venäjän neuvottelijat ymmärtämään sen, että Suomen yrityksille on tärkeää saada takeet liikenteen jatkumisesta kanavan lävitse riittävän ajoissa, jotta yritykset voivat tehdä pitkäjähtäimen suunnitelmia.

Pasi Staff (Euroopan merivalvontaverkon, MARSUR, <http://212.190.205.2/Otheractivities/Maritimesurveillance/PTMARSUR>) kertoi puheenvuorossaan Euroopan komission MARSUR hankkeen tämänhetkisestä tilanteesta. Hanke liittyy EU:n yhteiseen meripolitiikkaan, jossa yhtenä osana on arktisten alueiden meripolitiikka. Staffin keskeinen sanoma esitelmässä oli, että suomalaisen yhteiskuntaan ja yritystoimintaan tarvitaan hulluutta. Tosiasiassa koko Suomi on Staffin mukaan arktista aluetta, mutta toisaalta Suomi elää merestä, sillä 90 % kauppataseesta liittyy mereen. Ongelmana on usein, että suuret alukset eivät pääse Itämerelle. Merivalvontaan liittyy useita eri yhteistyöjärjestelmiä, joita ovat SUCFIS, SUCBAS ja MARSUR. SUCFIS on Suomen ja Ruotsin välinen tiedonhallintajärjestelmä,

Suchas on puolestaan laajempi, Itämerenvaltioiden yhteistyöverkosto ja Marsur kansainvälinen meriturvallisuuden yhteistyöverkosto. Venäjä ei ole mukana näissä verkostoissa. Verkostojen taustalla on toisaalta merivalvonnan tehostaminen sekä meriturvallisuuden lisääminen. Suomen rooli on näissä verkostoissa keskeinen, sillä Suomen etuna on sen neutraalisuus. Marsur yhteistyöverkostossa on neljä erillistä maantieteellistä yhteistyöaluetta, joita ovat Baltian alue, Välimeren alue, Atlantti ja Arktika. Arktisilta alueilta puuttuvat turvallisuusverkotot, merivalvontayhteistyö ja pelastusverkotot. Staffin mukaan arktisille alueille merivalvontaan ja meriturvallisuuden lisäämiseen tarvitaan valvontakykyä, pelastuskykyä ja ympäristön hoitoa. Jotta näitä sektoreita voidaan kehittää, samalla tulee parantaa huoltoverkostoa, joihin liittyy erikoissatamien perustaminen ja toisaalta kylmän alueen laitesovellutusten kehittäminen.

Staffin totesi, kun on keksitty uusi idea, voidaan aina kysyä, onko se riittävän hullu, jotta se kannattaa toteuttaa. Hullu ajatus voi liittyä mihin vain, esimerkiksi syvänmeren tutkimukseen, sääpalveluihin, mobiiliteknologiaan, älyvaatteisiin, energiaan, matkailuun, puhtaaseen luontoon jne. Ideoiden totuttamiseen tarvitaan luovan hulluuden lisäksi uskallusta. Maailmassa ei ole esimerkiksi sairaalalainaa, jonka palveluja voisi tarjota kriisipesäkkeissä. Staff korosti puheenvuorossaan sellaisia sanoja, kuten palava sydän, intomieli, uhrautuvuutta rohkeus, uskallus, kokeilunhalu, ripaus onnea, tietoa ja sosiaalista nenää.

Simo Rundgren (kansanedustaja, <http://www.simorundgren.net/>) omassa kommenttipuheenvuorossaan kertoi Kolari-Pajalan kaivoshankkeesta, joka ovat alueellisesti merkittävä hanke. Kolari-Pajalan esiintymät jakaantuvat sekä Suomen (Kolarin kunta) että Ruotsin puolelle (Pajalan kunta) ja kaivostoiminnasta on vastuussa kanadalainen Northland Resources Inc. -niminen yritys. (lisätietoja: <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja52.pdf>). Tähän hankkeeseen liittyy keskeisesti myös keskustelu liikenneväylistä. Valtioiden ja yritysten tulisi sopia, miten yritykset sitoutuvat pitkäaikaiseen kaivostoimintaan ja miten valtiot sitoutuvat tarvittavien väyläinvestointien toteuttamiseen. Kyseessä on vähintään 450 milj. euron investoinnit. Rundgren on Pohjoismaiden neuvoston kautta pyrkinyt edistämään tätä hanketta. Rundgren kertoi myös Yllästunturin ja tämän kaivoshankkeen välillä on suuria synenergiaetuja, sillä näiden välillä on matkaa vain noin 15 km. Rundgren korosti puheenvuorossaan oman alueen suvereenin osaamisen tärkeyttä, tässä mielessä Suomi on huippu kylmäteknologiaosaamisessa. Ruotsi on nostamassa Pohjoisen kaivosteollisuuden kehittämisen yhdeksi painopistealoiksi. Rundgren mainitsi myös, että Pohjoinen on Suomen kansainvälisintä aluetta, jossa on totuttu monenväliseen yhteistyöhän.

Jari Juga (Oulun yliopiston taloustieteellisestä tiedekunnasta, http://www.barents-transport.fi/hankkeet_b12.html) kommenttipuheenvuorossaan totesi, että ”Pohjoneen ulottuvuus” on kansainvälisesti sekä kansallisesti huomattu ja keskustelujen aiheissa nousevat yhä enemmän esille teemat, kuten ”Barents Transport Corridor”, Murmanskin ”transport hub” ja Koillisväylä. Juga kertoi, että heillä on käynnissä ”Barents Logistics” –hanke, jonka tavoitteena on kehittää logistiikka-alan osaamista ja koulutuksellista yhteistyötä yhdessä koulutusorganisaatioiden, julkisen sektorin organisaatioiden ja yritysten kanssa Barentsin alueella. Hankkeessa on mukana myös ”Murmanshelf” (Association of Suppliers for Oil and Gas Industry, ko. Organisaatio on järjestämässä 5.4.2012 seminaari Murmanskissa teemalla: Logistiikka ja Arktika, lisätietoja: <http://www.murmanshelf.ru/>). Tällä hetkellä kaikki toimijat odottavat päätöstä

Shtokmanovskojen kaasukentän hyödyntämisen aloittamisesta. Venäjän pääministeri Vladimir Putin on luvannut päätöksen tulevan vuoden 2012 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Murmanskin satamainvestointien eteneminen on epäselvää, koska mukana on useita tahoja ja on vaikea sanoa, kuka vetää todellisuudessa hanketta. Juga mainitsi, että Suomi on Murmanskin sataman suurin tuontimaa. Juga nosti myös esille nk. Jäämeren radan, joka tarkoittaa Kolarin ja Skibottenin välinen 312 kilometriä pitkää ratayhteyttä, josta 46 kilometriä kulkisi Norjan puolella (lisätietoja: http://www.tornedalen.org/files/1267454267_Jmerenrat-a-selvitys-2009.pdf). Kyseinen ratayhteys toimisi myös samalla Suomen ja Venäjän rataverkoston jatkeena. Juga toi esille myös huolen Suomen liikenneinfrastruktuurin hajoamisesta ja tieverkoston huonosta kunnosta. Lopuksi Juga totesi, että megahankkeet ovat pohjoisille alueille tärkeitä, mutta unohtaa ei saa myöskään pieniä hankkeita.

Mikko Nummi (suomalais-saksalainen kauppakamari, <http://www.dfhk.fi/>) kertoi, että saksalaisia kiinnostavat suomalaiset mega-hankkeet ja monet saksalaiset yritykset käyttävät Suomea ponnahduslautana Venäjän markkinoille. Saksalaisilla (P)K-yrityksillä on suuri kiinnostus logistiikkahankkeisiin.

Ilkka Nykänen (Suomen kivikeskus, http://kivikyala.fi/category/05_suomen_kivikeskus/) kertoi kaivannaisteollisuuden innovaatioympäristöistä. Päivän mietelause Nykäsen mukaan on: “insinöörikin on lähimmäinen”. Kivikeskuksen toimintaperiaatteena on edistää luonnonkiviteollisuuden tilaa. Samalla Kivikeskus seuraa kaivosteollisuuden globaaleja näkökulmia, Suomen kaivosteollisuuden nykytilaa ja pyrkii määrittelemään haasteita ja arvioimaan mahdollisuuksia. Tällä hetkellä BKT kasvaa voimakkaammin Kiinassa ja Intiassa. Toisaalta Eurooppa ei tuota kuin 16 % rautamalmitarpeestaan, kun taas Kiina esimerkiksi 65%. Tämä tarkoittaa, että tilausta uusien mineraaliesiintymien hyödyntämiseen on maailmalla paljon ja toisaalta kiinnostus on suuri Euroopan omavaraisuusasteen nostamiseen. Jos katsotaan potentiaalisia mineraalilähteitä, Fennoskandinavian kilven alueella (Ruotsi, Suomi ja Murmanskin alue) on paljon mahdollisuuksia ja hyödyntämättömiä mineraalivaroja. Toisaalta toistaiseksi Suomessa on tehty suhteellisen vähän geologisia tutkimuksia ja syväkairausta ei ole tehty laisinkaan. Suomella on yksi etu moniin muihin valtioihin verrattuna, sillä tiedot Suomen mineraaliesiintymistä on keskitetysti Geologian tutkimuskeskuksessa (GTK), joka on samalla mineraalivarojen arvioinnin, tutkimuksen ja kestävän käytön eurooppalainen huippuosaja. Monissa muissa maissa vastaavat tiedot hajanaisesti löytyvät yrityksistä ja valtion organisaatioista. Nykänen vielä totesi, että Suomea arvostetaan teknologiansa takia. Tulevaisuuden aloja ovat Green Mining (huomaamaton, älykäs kaivos), jossa periaatteena on luonnonympäristön vähäinen vahingoittaminen uutta teknologiaa hyväksi käyttäen. Tällaisia kokeiluja on käynnissä parhaillaan Grönlandissa, jossa Arktinen luonto on erittäin haavoittuvainen.

Nykänen nosti esille kommenttipuheenvuoronsa lopussa sellaisia teemoja kuten koulutuksen koordinoinnin, työvoiman saannin turvaamisen, energian saannin, kaivosten tarvitsemien palveluiden turvaamisen ja logistiikan. Nykäsen mukaan Suomi on pieni toimija, mutta se on ja voi olla myös tulevaisuudessa innovaatiotoiminnan keskeinen toimija. Kaikki tämä luo myös pienyritystoiminnalle paljon mahdollisuuksia.

Timo P. Kiviaho (China Tekway Oy, <http://www.chinatekway.com/underdevelop/index-1.html>) kertoi Kiinan laivanrakennusteollisuudesta ja Kiinan intresseistä tehdä yhteistyötä laivanrakennus- ja kuljetusteknologian alalla suomalaisten kanssa. Kiinalla on tällä hetkellä noin 1000

telakkaa. Kiinalaisia kiinnostaa suomalainen teknologia ja heillä on suuri halu rakentaa uudentyyppeisiä jäänmurtajia, jotka pystyvät murtamaan noin 1,5 metrin paksuista jäätä. Siksi kiinalaiset etsivät tietoa Suomesta. Suomella on myös tarvittavaa navigaatio-osaamista, sekä osaamista merenkulun turvallisuuden alalla. Kiina on kiinnostunut myös kaasuputkitekniologiasta. Kiinan käsityksen mukaan Arktika kuuluu koko maailmalle.

Yrjö Myllylä (RD Aluekehitys Oy, http://www.aluekehitys.internetix.fi/fi/sisalto/01_index) esitti oman kommenttipuheenvuoronsa aikana raaka-aineiden hintaindeksikuvion, joka osoitti selvästi raaka-aineiden hintojen yleisen kasvun. Myllylä teki myös aloitteen Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kainuun alueen yhteisen työvoimatarpeen selvityksen tekemisestä. Tämän pohjalta on helpompi arvioida kehityksen suuntaviivoja.

Tauno Korpela (Naturpolis Oy, <http://www.naturpolis.fi/naturpolis-oy/naturpolis-oy-yrityksena>) kertoi Mustavaaran kaivoshankkeesta, jossa tarkoituksena on entisen vanadiinikaivoksen alueella louhia, rikastaa sekä jatkojalostaa magnetiittimalmia. Korpelan mukaan keskeiseksi kysymyksi nousevat raideliikennelogiikka sekä linjaukset, joita ovat tutkineet mm. EP-Logistics (<http://www.ep-logistics.fi/>). Mustavaarahankkeessa tavoitteena on uuden teknologian (sähköuunikuuminen, vaahdomuodostajat jne.) avulla pyrkiä käyttämään mahdollisimman vähän energiaa. Bioenergian käyttöä kaivosteollisuudessa tutkitaan parhaillaan ja yhtenä vaihtoehtona on tutkittu männystä tehdyn puuhiilen käyttömahdollisuuksia (ks. Indufor Oy, <http://www.indufor.fi/en/the-world-and-forests.html>). Hankkeessa mukana ovat VTT, Mustavaaran kaivos Oy ja Oulun yliopisto.

Leena Riekkola (EcoInnovation Osk, <http://www.prizztech.fi/linkkitiedosto.aspx?taso=4&id=716&sid=540>) kertoi yrityksen haasteista. Osuuskunnan tarkoituksena on ekologista teknologiaa ja konseptointia edustavien jäsentensä elinkeinon tukeminen ja markkinointi globaalisti. He ovat kehittämässä uusia sovellutuksia liittyen mm. puuhiilen tuotantoon (biohiililaitos) ja pienvoimalaitosten toteuttamiseen kuten biokaasu ja diesellaitoksiin.

Timo Perälä ja Pekka Tahkola (Navico Oy, <http://www.pinkmoose.fi/navico/>) kertoivat talvipyöräilystä, jossa Suomi on heidän mukaansa maailman paras asiantuntija. Tavoitteena on viihtyvyyden lisääminen. Yhdessä Oulun kaupungin kanssa tavoitteena on luoda talvipyöräilyn klusteri.

Kyösti Karjula teki yhteenvedon päivän seminaarista lyhyesti sanomalla, että tavoitteena on tiekartan luominen. Siihen kuuluvat logistiikkaan liittyvät keskeiset kysymykset. Tiekartan luomiseen kuuluvat keskeisesti luova hulluus, ihmisten sitouttaminen ja työn jatkuvuus. Seuraava seminaari päätettiin pitää alkusyksystä Kemi-Tornio –alueella.

Summasummarum

Seminaarin lopputulemana voidaan sanoa olleen varsin selvä ja yhteinen näkemys siitä, että ”pohjoinen boomi” on Suomessa alkamassa. Suomen valtion erilaisten kehittämissuunnitelmien ja painopistealojen tulisi huomioida entistä voimakkaammin suunnitelmat pohjoisten alueiden kehittämisessä. Tämä tulisi näkyä selvästi mm. infrastruktuurin kehittämisessä. Kaikkein tärkeimmäksi kysymykseksi näyttää nousevan meriyhteys. Meriyhteys ja Suomen kannalta luotettava satama tulevat helpottamaan pohjoisten alueiden luonnonvarojen hyödyntämistä, joten uuden liikenneväylän rakentamisella alkaa olla jo kiire, ettei se ole esteenä kaikille kehittämissuunnitelmille. Ja lopuksi: luova hulluus on todellista osaamista.

Kari Synberg

Filosofian tohtori

p. 050 344 2842

KUTSU

POHJOINEN ULOTTUVUUS SEMINAARI 17.2.2012

POHJOINEN TALOUS – SUOMEN TALOUSKASVUN VETURI TULEVAISUUDESSA

Aika:	Pe 17.2.2012 - klo 13-16 Seminaari - klo 17-19 vastaanotto Oulun kaupungintalolla ¹
Paikka:	Kiila Business Park - Seminaaripaikka (klo 13-16) Kiilakiventie 1, 90250 Oulu (n. 5 km keskustasta) http://www.kiilabusinesspark.fi/kiila-otayhteystta.html Oulun kaupungintalo - osoite: Kirkkokatu 2a, http://www.ouka.fi/kaupungintalo/
Seminaarin tavoite	Vauhdittaa pohjoisen ulottuvuuden kehittämishankkeiden toteutusta. ” <i>Uusi pohjoisen talousalue syntyy kauppamiesten toimesta</i> ” (prof. Arto Lahti). ” <i>Pohjoista luottamusta hyödyntävä Suomi elää tulevaisuudessa metsän lisäksi yhä selvemmin meresta ja maaperän rikkauksista</i> ” (Myllylä, TEM 43/2010). Seminaari on jatkoseminaari. Lisätietoja Vuosaaren 2.11.2011 seminaarista linkistä _____
Opastus:	Antti Karjula , p. 040 8340809 Yrjö Myllylä , p. 0500 450 578 Timo Perälä , p. 040 7060 415 (vastaanotto) Linja-auto: Saaristonkad., Ratakatua pohjois. 12 ja 16.
Kutsujat/ Isännät	Tulevaisuuden Kasvupolut Oy, RD Aluekehitys Oy, China Tekway Oy Ltd.
Yhteistyössä	Navico Oy, Codemate Oy (vastaanotto) EcoInnovation osk., Hansa 2010 Oy Oulun kaupunki (vastaanotto).
Tiedotus ja koordinointi, ilmottautumiset	Antti Karjula, antti.karjula@kasvupolut.fi Yrjö Myllylä, yrjo.myllyla@rdmarketinfo.net Timo P. Kiviaho , timo.kiviaho@chinatekway.com Arto Lahti , p. 050 376 9 428, Kyösti Karjula , p. 050 5113 177.
Tilat, Tarjoilut	Tulevaisuuden Kasvupolut Oy, www.kasvupolut.fi RD Aluekehitys Oy, www.rdmarketinfo.net Oulun kaupunki www.ouka.fi (vastaanotto) Tilaisuus on osallistujille maksuton.

¹ Tilaisuuteen osallistuu myös Pohjoiskalotin FOOTCOOP-tapahtuman yrityksiä, <http://www.eventilla.com/footcoop2012>

Koulutusohjelma

2011

POHJOINEN

ULOTTUVUUS

POHJOINEN ULOTTUVUUS

POHJOINEN TALOUS – SUOMEN TALOUSKASVUN VETURI TULEVAISUUDESSA

"Suomi on vuonna 2025 johtava arktisen kuljetus-, energia- ja ympäristötekniikan ja niihin liittyvien palvelujen tuottaja" (Myllylä, Yrjö/TEM 43/2010, s. 78, http://www.tem.fi/files/27375/TEM_43_2010_netti.pdf).

"Uusi pohjoisen talousalue ei synny pelkästään poliittisin päätöksin vaan etenkin kauppamiesten toimesta" (Arto Lahti, 2011).

13.00 SEMINAARI ALKAA

13.00-13.15 Tervetuloituvuus ja avaus: toimitusjohtaja **Jaakko Okkonen**, Oulun kaupakamari

13.15-14.00 *Arktinen osaaminen ja perheyrittäjyys*
Toimitusjohtaja **Matti Vanhanen**, Perheyrittäjien liitto

14.00-14.30 *Yhteiset intressit Arktisessa. Merellinen tilannekuva Euroopassa ja arktinen alue. Yhteinen meripolitiikka.*

Komentaja **Pasi Staff**, Euroopan merivalvontaverkon MARSUR puheenjohtaja. Euroopan puolustushallintojen edustaja Euroopan komissiossa yhteisen tilannekuvahankkeen valmistelussa

14.30-15.00 Kommenttipuheenvuorot ja tietoiskut

Arktinen Pohjoismaiden neuvoston ohjelmassa

Kansanedustaja **Simo Rundgren**

Pohjoisen ulottuvuus mullistaa alueiden Euroopan / Kiina ja arktisen tekniikan kysyntä

Professori **Arto Lahti**, Aalto-yliopisto, Varatoimitusjohtaja **Timo P. Kiviaho**, China Tekway Oy

"Uusi Pohjoinen" – Arktisen kuljetus-, energia- ja ympäristötekniikan kehittäminen avainasemaan

Erikoistutkija YTT **Yrjö Myllylä**, RD Aluekehitys Oy / Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Yhteenveto /Koillisväylän liikenteen ja Murmansk Hubin kehittyminen

Logistiikan professori, **Jari Juga**, Oulun yliopiston taloustieteellinen tiedekunta

15.00-15.30 KAHVITAUKO

15.30-15.50 *Kaivannaistoiminnan innovaatioympäristö Oy Suomi Ab*

Toimitusjohtaja **Iikka Nykänen**, Suomen Kivikeskus / Stone Pole Oy

15.50-16.30 Yritysesimerkkejä, yritystoiminnan esittelyä, esittelijöinä mm. pohjoissuomalaisen yritysten edustajien lisäksi **Satu Harkke**, Hansa 2010 Oy, **Leena Riekkola**, EcoInnovation osk:

Innovatiiviset energiaratkaisut kaivostoiminnassa, case Mustavaara

Tauno Korpela, Naturpolis Oy

Oulun talvipöytäily vientituotteena, **Timo Perälä** ja **Pekka Tahkola**, Navico Oy

Pohjoisen ulottuvuuden hankkeiden rahoitus, mm. PU- *rahaston* perustaminen

Keskustelu/paneeli/kommenttikierros:

16.30 JATKOTOIMENPITEET JA SUOSITUKSET

Puheenjohtaja **Kyösti Karjula**²

17.00-19.00 VASTAANOTTO OULUN KAUPUNGINTALOLLA

Kaupunginjohtaja **Matti Pennanen**

² *Kyösti Karjula*: Kansanedustaja 1995-2011, sitä ennen yritysjohtaja.

Eduskunnassa mm. tulevaisuusvaliokunnan jäsen 1995-2011,

valtiovarainvaliokunnan kauppa- ja teollisuusosaston puheenjohtajana 2003-2007, eduskuntaryhmän vpj. 2003-2006.

Valtiovarainosaston kanslian pääministerin toimeksisaannosta Alueellisen yritys-

ja innovaatioiminnan selvitys 2006 (VUNK 12/2006).

Nykyisin huoltamustehtäviä yritysten hallinnoissa mm. Finavera Oyj:n

hallinnon neuvoston varapuheenjohtaja, Tulevaisuus Kasvupolku Oyj:n

hallituksen puheenjohtaja.

Koulutusohjelma

2012

ILMOTTAUTUNEET 16.2.2012 mennessä

Pohjoinen Talous – Suomen talouskasvun veturi, Seminaari Oulussa 17.2.2012

1. Alasaarela, Erkki, professori, Thule-instituutti, Oulun yliopisto
2. Alila, Hanna, projektitutkija, Oulun yliopisto, taloustieteiden tdk
3. Haapsaari, Markus, arkkitehti, Kanttia2 Oy
4. Herkko, Satu, toimitusjohtaja, Hansa 2010 Oy
5. Himanen, Kari, satamajohtaja, Oulun satama
6. Heikkilä, Kirsi, Autoalan Tiedotuskeskus
7. Iskanius, Päivi, Northern Research and Innovation Platform, Thule-instituutti, Oulun yliopisto
8. Jokelainen, Alpo, maakuntajohtaja, Kainuun maakunta
9. Juga, Jari, professori (logistiikka), Oulun yliopisto, taloustiet.tdk
10. Juujärvi, Kyösti, kunnanjohtaja, Utajärvi
11. Kajava, Jorma, tutkimusprofessori (em.), Oulun Tietotekniikka Oy:n ex-tj.
12. Kallio, Henripekka, toimittaja, Pohjolan Sanomat
13. Kalske, Risto, johtaja, Sitra
14. Karjula, Antti, toimitusjohtaja, Tulevaisuuden Kasvupolut Oy
15. Karjula, Kyösti, hallituksen pj., Tulevaisuuden Kasvupolut Oy
16. Kiviahho, Timo P., Vice President, China Tekway Oy
17. Klemettilä, Pasi, Sanomalehti Kaleva
18. Korpela, Tauno, projektipäällikkö, Naturpolis Oy
19. Lahti, Arto, professori (yrittäjyys), Aalto yliopisto*
20. Lehtimäki, Timo, toimitusjohtaja, Timo Lehtimäki Oy (Jyväskylä)
21. Lehtinen, Ulla, TkT, projektipäällikkö, Barents Logistics, Oulun yliopisto
22. Leskinen, Kalevi, diplomi-insinööri, Oulun yliopisto
23. Mc Ewan, Jon, RD Aluekehitys Oy / Itä-Suomen yliopisto*
24. Myllylä, Mauri, mentori, Navico Oy
25. Myllylä, Teija, viestintä, RD Aluekehitys Oy
26. Myllylä, Yrjö, erikoistutkija, RD Aluekehitys Oy
27. Mäki, Maire, yksikön päällikkö, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
28. Nummi, Mikko, Saksalais-Suomalainen kauppakamari (Helsinki)
29. Nykänen, Ilkka, toimitusjohtaja, Suomen Kivikeskus
30. Oikarinen, Tapio, Meriklusteri, Raahan osaamiskeskus
31. Ojala, Arto, konsultti AVEPO Oy / Kemjärven ex-kaupunginjohtaja*
32. Ojala, Heikki, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan liitto
33. Pajulampi, Pentti, rakennusneuvos
34. Perttunen, Mika, ohjelmajohtaja, Naturpolis Oy
35. Perälä, Martti, mentor, Navico Oy
36. Perälä, Martti, mentori, Navico Oy
37. Perälä, Mikko, Codemate Oy
38. Perälä, Timo, toimitusjohtaja, Navico Oy
39. Pitkänen, Jouni, Sampo Pankki
40. Rantala, Mikko, KPMG Oy Ab
41. Riekkola, Leena, eduskunta-avustaja/EcoInnovation osk.
42. Rosqvist, Heini, projektipäällikkö, Think Barents (ESR), Rovaniemen ammattikorkeakoulu
43. Rouge-Oikarinen, Regis, tutkimuspäällikkö, ThinkBarents (ESR)
44. Rundgren, Simo, kansanedustaja, pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan pj, Eduskunta
45. Ruohonmäki, Harri, freelance-tutkija
46. Saarinen, Jarkko, Oulun yliopisto, maantieteen laitos
47. Salmi, Janne, Codemate Oy
48. Sipilä, Pertti, Timo Lehtimäki Oy
49. Staff, Pasi, Euroopan merivalvontaverkon MARSUR puheenjohtaja/Puolustusvoimat
50. Synberg, Kari, FT, tutkija, Murmanskin ex-konsuli, (RD Aluekehitys Oy / Itä-Suomen yliopisto)
51. Tahkola, Pekka, Navico Oy
52. Tiihonen, Paula, valiokuntaneuvos, Tulevaisuusvaliokunta
53. Tiilikainen, Aaro, YTT, Barents Logistic 2, Oulun yliopisto, tal.tiet.tdk.
54. Tirkkonen, Jari, Nivalan teollisuuskylä Oy
55. Tuomela-Pyykkönen, Marika, Oulun yliopisto, taloustiet.tdk.
56. Vanhanen, Matti, toimitusjohtaja, Perheyritysten liitto
57. Yli-Lahti, Jussi, Suomen EU-edustusto, Bryssel*.
58. -60. Varattu kiintiö.

Koulutusohjelma

2012

OULU & SEUTU

Pohjoisesta kasvun keskus

Matti Vanhanen: Pohjoinen rata nostettava kansalliseksi kärkihankkeeksi

Pasi Klemettilä Kaleva

OULU Nyt on viimeinkin aika, että koko Suomi nostaa katseensa pohjoiseen ja alkaa toteuttaa sieltä löytyviä, Suomen suurimpia kasvun mahdollisuuksia. Mahdollisuuksia on Jäämerellä ja kaivosalalla Suomen puolella. Näin voi kiteyttää Oulussa perjantaina pidetyn, arktisen alueen mahdollisuuksia käsitelleen seminaarin keskusteluja.

Seminaarin pääpuhujana olleen Perheyrittäjien liiton toimitusjohtajan Matti Vanhasen mielestä on edelleen riski, että Jäämeren rannikkovaltiot pitävät hyödyn mahdollisimman paljon itsellään.

”Kysymys on, ovatko yrityksemme riittävän verkottuneita keskenään. Se ei riitä, että Pohjois-Suomen yritykset verkottuvat,

vaan tarvitaan koko Suomen yrityksiä”, Vanhanen sanoo.

Hänen mukaansa tärkeintä on, että Suomesta järjestetään rautatieyhteys Venäjälle tai Norjaan, jotta raskaatkin kuljetukset Jäämerelle onnistuvat.

”Pohjoinen rata olisi nostettava kansalliseksi kärkihankkeeksi ja myös osaksi EU:n politiikkaa. Maan hallituksen pitäisi ensi töikseen ratkaista tahtotila, ryhdytäänkö tähän. Aikaa menee kuitenkin kymmenen vuotta ennen kuin rata toteutuu.”

Vanhasen mukaan pohjoinen ulottuvuus on EU:ssa jäänyt osittain abstraktiksi asiaksi. ”Itse uskon, että reaalityn perusteella kovista tekijöistä johtuen se alkaa nyt saada lihaa luiden ympärille”, Vanhanen sanoo.

Tilaisuudessa puhui myös kommentaja Pasi Staff merivoimis-

ta, joka on Euroopan merivalvontaverkon puheenjohtaja ja Euroopan puolustushallintojen edustaja EU-komissiossa yhteisen tilannekuvahankkeen valmistelussa.

Hänen vetämäänsä Euroopan merialueille järjestellään järkevää ja toimivaa merivalvontaa, joka ulottuu myös arktisille merialueille. Hänen mukaansa Suomessa tällainen toiminta on ollut arkipäivää jo pitkään, mutta muualla suomalainen osaaminen on hämmästelystä aihe.

Esimerkiksi Yhdysvaltoja kiinnostaa merenkulun strateginen turvallisuus pohjoisen merialueilla. Rahanarvoista osaamista siis Suomesta löytyy.

Staffin mielestä suomalaisten on vakuuttavasti astuttava esiin. ”Pienen Suomen on uskallettava

”On uskallettava sanoa, että me hoidamme tämän homman, vaikkei toteutustavasta olisikaan varmaa tietoa.”

Pasi Staff
kommentaja

sanoa, että me hoidamme tämän homman, vaikkei toteutustavasta olisikaan varmaa tietoa. On mentävä tulta päin.”

Seminaarin olivat koonneet konsulttifirmat, oululainen Tulevaisuuden Kasvupolut Oy sekä eteläsuomalaiset RD Aluekehitys Oy ja China Tekway Oy.

Erikoistutkija Yrjö Myllylä RD Aluekehitys Oy:stä on vuosien

ajan tutkinut eri projekteissa myös pohjoisten alueiden kehittämismahdollisuuksia.

Hänen mukaansa pitkän tähtäimen näkymä on, että raaka-aineiden hintojen nousu, teknologinen kehitys raaka-aineiden hyödyntämiseksi, Venäjän kiinnostus pohjoisiin alueisiin ja ilmastonmuutos nostavat pohjoisen Suomen mahdollisuuksia.

Teknologian kehittämiseen kannattaa Myllylän mielestä satsata, koska sitä tarvitaan. ”Valtiovallan pitäisi puolestaan ymmärtää, että heitäkin tässä tarvitaan oikeasti. Tämä ei ole pelkästään yritysten homma.”

Valtiovalta voisi esimerkiksi harkita mukanaoloa telakkakuvoissa pohjoisten merien mahdollisuuksia ajatellen.

Hänen mukaansa valtiovallan olisi tarpeen rakentaa mineraal-

livojen hyödyntämiseksi kansallinen strategia. Tarvittaisiin kansallinen mineraalialan kehittämissuunnitelma, jossa mietittäisiin systemaattisesti, miten jatkojalostusta voitaisiin lisätä.

”Mineraalipuolella on tehty virheellistä politiikkaa, on luovuttu kaivosoikeuksista ja malminetsinnästä. Kuitenkin asian tuntijoiden piirissä on nähty mahdollisuudet 90-luvun alusta lähtien”, Myllylä sanoo.

”Mao-aikeudet pitäisi jollakin tavalla saada kauppatavaraksi, ne on jaettu käytännössä ilmaiseksi. Rauta- ja teräsyhtiöt hankkivat maailmalla kaivoksia, voitaisiinko Suomessakin tehdä niin? Uusia rakenteita voitaisiin muodostaa malminetsintään ja oikeuksien hankintaan”, Myllylä pohtii.